

R E G É L Ő.

PESTEN csütörtökön szeptember 11^{kéa} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

N É P I S M E R T E T É S.

Amerikai rajzvonatok. *(Folytatás.)*

Valamelly bizonyos csendes élet az amerikai háznépnek fővonása. Zajos mulatságra az amerikai asszony nem hajlandó, 's ezenként találhatni olyan igen gazdag 's mivelte leányokra, kik nem tánczolnak, a' színházba járást véteknél tartják, 's egész valóságukban egyszerűk és tiszteletre méltók. Tánczmulatságok, bár olly rossz színben most már nem tekintetnek mint az előtt, éppen nem olly számosak, mint Európában. Nem hiszem, hogy p. o. Pittsburgban egész esztendő által tiz privát bálok is adatnának. Nyilvános helyeken csak kétszer tartatik, Washington születése, és a' függetlenség kihirdetése napján. Mind kettőbe csak a' hivatalosak mehetnek-be. A' nyilvános tánczmulatságokba ama megbizottság hívja-meg a' vendégeket, melly a' bálnak elrendeltetését magára vállalta. Közönségesen azok ollyan nyilvános vendégség után tartatnak, 'melly a' fen említett alkalmakkal együtt valamelly jeles népkedvencznek, p. o. Lafayette-nak, megérkeztek, vagy valamelly kedves candidatus választása után szokott adatni.

Illyen alkalomkor a' város legelőkelőbb lakosai, vagy a' pártnak tagjai öszve állván magok közül egy megbizottságot (comité) választanak, melly a' vendégségnek 's a' reá következő bálnak elintézését magára vállalja, és a' vendégeket meghívja. A' Countyvárosokban három órákor, a' tengermellékiekben ötkor elkezdődik a' lakoma, melly közönségesen három étel-feladásból áll. Az elsőben becsinált halak, husétek, főzelékek, pástétomok, — mellyek közt a' tengeri városokban tekenős béka-leves és pastétomok mindenkor szoktak lenni — vitetnek asztalra. Közönséges italuk a' kástélos bor (Claret, Schillerwein). Az étkeket,

mint szokás, egyszerre teszik az asztalra, 's a' vendégek kijelelt helyeikre ülnek. Fél óra mulva az első feladást leszedik, 's következik a' másik, melly pecsenyéből 's a' t. jelly (kocsonya), és salátákból áll. Ha ezek is elhordattak, a' harmadik feladás következik, t. i. téstás ételek, 's csemegék (confiture), és ekkor történnek a' pohárköszöntések. Az asztal közepén 's két szélén a' választott megbizottság tagjai ülnek; ezeknek elsője fekelvén egy papiroslapról olvassa az első köszöntést (Toast); ezt követi a' felső szélén, ezt ismét az alsó végen ülő megbizottsági tag. Ekkor a' vendégek az elmondott köszöntésekre isznak, mellyek mindenkor az inneplésre czéloznak. Ezekre azonban Madeira, vagy sampányi (champagner) bor használtatik. Tíz minutum mulva a' második köszöntés tétetik hasonló szertartással, 's közönségesen a' szövetséges statusok boldogságáért. A' harmadik ismét így — Washington emlékére 's a' t. Hat hivatalos köszöntésnél több ritkán esik. Ezekre következnek a' magános egészség-ivások (Volunteers), mellyeket a' vendégek egymásra köszöntenek. A' lakoma többnyire 3—4 óráig szokott tartani, melly felett illendőség 's méltóság uralkodik. Nyolcz órakor a' táncz kezdődik. Frisítők és vacsora felől (melly alatt legalább a' Countyvárosokban a' dámiák ülnek, a' férjfiak állnak) bőven, sőt az asszonyságok nagy szomorúságukra, kiknek tánczosaik éjfél után jóformán tántorganak, nagyon is bőven gondoskodnak. A' Countyvárosokban a' muzsika rossz; közönségesen egy vagy két hegedűkből áll, mellyeken inkább csak medve-tánczra való nóták játszatnak. A' tánczok cotillon, contratánczból, 's magánosok bálján német keringőből is állanak. Egy mivelt fiatal Francziától, ki S. városában velem bálban volt, kérdeztem, mikép mulatná magát? „Mint ha csupa theologiai candidatusok közt volnék“ felele. A' társaság t. i. előtte kiálthatlanul feszesnek és szoros rendszabályúnak rémlett. De az illedelmet (Anstand) még örömei izlése közt se felejtí olly könnyen az Amerikai. Tudja, hogy éppen itt nem szabad neki tiszteleti méltóságát elveszteni, és hogy báljainak gyakran political mellékcéljai is vannak, mellyek néha számára cselvetések is lehetnek. — Illy nemű bál adatott kevés idő előtt H. városában, hova Y. Judge (bíró) is G. urtól meghivaték. A' H—i lawyerek már régóta hivatalbeli okból haragudtak rá, 's B. lawyer már régen

ásítózott amannak tisztségére. De a' komoly kedvetlen Judge-vel semmiben sem érhetek-fel, kivévén hogy gyakrabban mélyen tekintett a' pohárba. Vacsorára a' világért se ment volna, mivel jól tudá gyengeségét. De már a' tánczmulatságra nyert meghívatásnak ő, vagy inkább leánya, ellent nem állhatott. Elment tehát; szívesen láttatott, 's úgy látszék, hogy azután nem sokat gondoltak vele. Ez őt neki bátoritá. Két óráig tartott kinos tartozkodása után végre megkóstol egy pohár legfinomabb törköly-palinkát, 's ekkor már lehetetlen volt minden ellentállás. Valamint az Indus, neki esik a' palaczkoknak, 's egy órai munkája után, melly közben leányát két fiatal lawyerek minden erejéből mulattatni törekedtek, haza kellett őt vitetni.

Előre rendelés tétetett, hogy a' Judge-Praesest, midőn elvitetnék, legalább ötven tanú láthassa, 's a' méhser, mellyet a' rum közé keverték, a' különben jó forma erejű embert más naprais tehetetlenné tette. Azonnal a' bált adó által egy felírás készült, 's kézről kézre forgott, hogy a' tanúk magokat alá írják, 's a' panaszlevél Harrisburgh-ba küldetett olly kérelemmel, hogy a' court (udvarlási) kedden megittasodott főbíró hivatalától megfosztassék. De az Assembly (kormány-gyűlés) sokkal emberibb módon gondolkodott, hogy sem a' tisztelt bíró (honourable Judge) megjárztatását méltó fontolóra ne vette volna; és így csupán kemény pirongatással büntette őt,

II.

New-Orleansi játékszin, 's tánczmulatság.

New-Orleansban két színház vagyon, egyik az amerikai, másik a' franczia. Amaz esztendő által őt, emez nyolcz hónapig van nyitva. Az amerikai évenként tökéletesedik, noha még a' helyesség középszerűségét sem érheté-el; azonban némelly darabok elég türhetően adatnak benne Weber igen csudálkozott volna, ha itt még életében hallhatja vala bűbajos vadászának előadatását. New-Yorkban meghagyatott a' darabnak ezen neveze, csak a' Robin mellék név adatott hozzá, Orleansban pedig cseh országi tolvaj-vadászt (the wild huntsman of Bohemia) csináltak belőle. Azonban ezen daljáték tetszett, 's a' Kentuckiak (az északamerikai szövetség legdurvább törzsöke) dühös hurrahordítással bizonyíták-be oszlatlan jóvá hagyásukat. Ezen játékszinnek a' fő karpiton (Courtine) kívül még egy kar-

pitja van fehérítettlen durva vitorla-vászonból. A' gyakorbibb bemeneteltől nagyon elidegeniti a' miveltebb rendűeket az iszonyú dohány- és whisky-bűz; 's bár mennyire kívántam is volna gyakortább hallani amaz eredeties Caldwell urat, ezen színház igazgatóját, még is tanácsosbnak tartám látogatásim ritkábbítását. — A' franczia színhelyen többnyire remek franczia darabok adatnak. Racine, Corneille, Voltaire, Stuart Maria, Regulus 's a' t. ott kisvárosi módon játszatnak. Egyetlen jelesebb színésznéjek 1827-ben Clauzel asszonyság volt, ki valóban jól játszott. Idővel ezen játékszin, melly minden nap jobban kezdi érzeni nem nemzeti földön létezetét, vagy egészen félbe szakad, vagy amerikaivá változik által. Mar is nehezükre esik a' Kreoloknak annak fen-tartása. Ki azonban kedvét találja a' franczia darabokban, többnyire türhető meglegegedéssel fogja azt elhagyni.

December vége felé kezdődik New-Orleansban a' farsang. A' miveltebb rendűek számára redutok 's társaságos bálók adatnak. Az utóbbiak, a' harmadik 's utósó redut legfényesebbek. Ezekre rendszerint meg szokott leányaival jelenni a' kreol termesztő, és kereskedő, legyen bár gazdag vagy szegény. De unalmasabb mulatságot a' new-orleansi álarczos báloknál képzelni se lehet. Nehány fiatal termesztők és kereskedők azon ötletre jöttek, hogy szegény Irlandiak álarcza alatt jelenjenek-meg, 's ez okból kolompérokat aggattak magokra. Ez alkalommal, melly a' leg-együgyűbb amerikai vagy angoly asszonyból is némelly elmés ötletet csalhatott volna ki a' Paddy-akra (Irlandiak gúny-neve), öt balgatag leány lépett az álarczos Irlandiak felé, 's egyebet hozzájuk szólnani nem tudtak mint: „Ah, tudom én, hogy kegyed nem irlandi szegény. Maga a' gazdag X. 's ott meg ott lakik.“ — A' másik pedig: „Tudom, hogy kegyed a' gazdag Y. 's itt meg itt lakik“ és ezek voltak az együgyűknek szavaik. De e' szerint valamennyin éppen azt fejezték-ki, mi leginkább szivöken feküdt. — Itt kiki kereskedő, 's a' 14 esztendő's Miss már ismerkedésének első órájában is kérdezi, valljon gazdag-e az ember, hány pamut-csomót, 's czukorhordót tud évenként elő teremteni, Mivel a' Kreolnék amerikai anyjok elménczségének tized részével se birnak, ezen bálokban gyakran olly jelenetek fordulnak elő, mellyek komolyak 's egyszers-

mind neveltetők is. Két év előtt valamelly kitünő álarczos egy gazdag fiatal Kreolné figyelmét voná magára. Ezt az álarczos eszrevevén használta a' leánynak, és szülőjinek meglepetését, 's olasz országban birt grófságairól annyit regélt nekik, hogy az anya és leánya nem győztek elég sebesen munkálódni az előkelő idegen lebilincselésében. Meg-hivják tehát házokba, 's már nyolcz nap mulva menyegző határoztatik. A' mennyasszony nemzetsége e' tartományban a' leggazdagabb 's legnagyobb tekintetűek egyike volt. Hatod napra a' menyasszony szerencséjére, 's a' vőlegény veszedelmére Livornoból egy hajó érkezik, midőn a' vőlegény menyasszonyával 's jövődő napával éppen a' Levee helyen (kikötő melléki uton) sétálna. A' hajóból kiszáll a' társaság, 's két matróz dühös lármával rohan az álgrófra, 's őt a' földre veri. A' mennyasszony elájul, 's a' jelenetből kivilágosodik, hogy a' gróf ur egy — megszökött szabólegény, ki ezen két matróz 's más társainak pénzével vásárlá amaz ékességeket, mellyek segedelmével grófi szerepét játszotta. Egy nappal későbbén Louisianának leggazdagabb 's legbüszkébb régi nemes franczia nemzetsége ezen akasztófa candidatusával lépett volna atyafiságra.

(Folytatás következik.)

É L E T - T Ö R T É N E T.

Lord Byronnak társaságok iránti idegenkedése. A' sas kalitkában olly kedvetlenül nem érezheti magát, mint Byron a' mesterkélts, szövetkezett társaságokban. Ő ama bátor madárként inkább a' magosba szállott, 's napnak szemébe tekintett volna, de a' foglalatossági életre nem volt teremve; és ő, kinek geniusa egy pusztát tudott megnépesíteni, a' legnagyobb társaságok közepén is egyedül volt. Az emberek, kiket körülötte látott, phantasiájának alakjaival olly hasontalanok voltak! 's e' szerint büszkeség, és félre értett méltatás vissza tartóztaták az emberek hajlandósága keresésétől; noha szive átaljában az egész teremtest melegen ölelé. Nem is nyomhatta-le felvett stoicismusa soha egészen szive lágy érzeményét, midőn valamelly szerencsétlenről vala szó. — Byron az embereknek csak balgaságaik, és vétségeik ellen harczolt, 's akkor tréfája keserű, gúnyja harapó volt; de szenvedések iránt mindig engedekséget és szánakodást érzett. A' szeren-

csétlenség neki szent volt, 's azt utósó láncznak látszatott tartani, melly őt embertársaival egybe köti. Jól emlékezem, midőn valaki némelly szerencsétlen személyről beszélvén azt állítá, hogy az szánakodást nem érdemel, minthogy szerencsétlenségének egyedül ő az oka. Soha nem felejttem-el, milly kinyomást vön-fel e' szókra Byron arcza; neheztelés-től pirult az, 's a' kemény ítéletühez fordulván: „Ha X... nehéz szerencsétlenségét önmaga vonta magára — ugymond — akkor kétszer méltó szánakodásra; mert lelki furdalásai szenvedése kelyhét csak még keserűbbé teszik. Azok, kik jó nevök és önbecsülésök elvesztése mellett semmi szánakodásra nem számolhatnak, könyörületünket leginkább megérdemlik; és még super-moralistáink kegyessége ezt leginkább kész tőlek megtagadni, hogy azoknak adhassa, kiket érdemlettlen szerencsétlenség ért, noha ezek belső érzés és önméltóság által szánakozás nélkül legjobban el lehetnek. Semmi sem erkölcsteleníti az embert annyira, mint annak bizonyossága, ha felebarátjának rokon érzésére már szert nem tehet. Ez az utósó köteget tépi-el, melly őt az emberiséghez csatolja, 's minden iránt egykedvűvé 's jobbit-hatlanná teszi. Ez az én morálom — folytatá Byron — 's azért szánakozom a' vétkesen, 's tisztelem a' szerencsétlenséget.“

J E L E S M O N D Á S.

Bajnoki szív.

Rendithet a' sors szívet a' bajnokban,
De törni lelkét arra képtelen.
Féreg szeressen porban fetregőzni;
Nemes szívnek küszködni kell, 's fog győzni.

S z e m e r e.

Élet öröme.

Ilyen az élet-öröm: mig sejtjük, eget mosolyog-le;
Birni alig kezdjük, bája enyészten enyész.

Z o r d y.

Szerelem 's kötelesség. A' szerelem életünknek lépes méze, melly édes kéjjel nyújtja a' felejdékenység kelyhét. Ennek kiszörpölése a' gyönyörűségek legnagyobbika, 's egy halandó sem állhatna ellene, ha ez életben még egy felsőbb valami nem volna, melly egyedül nyújthat erőt és bátorságot — a' kötelesség. Arcza komoly ugyan és szigorú, alkudozni 's tűzsérkedni nem tanult, 's gyakran a' fájdalom és jaj végrehajtóji vas ítéletmondásának. De mindenkor oldala mellett áll elválhatlan huga, az ön-

tudat, 's a' nénjétől jövőt csillagokig emeli-fel a' földi balgaságból oda a' jobb és elmulthatlan honjának előcsarnokába.

B. Mednyánszky.

Aphorismák Váczról. Csak az ön sorsával megelégedő üritgeti a' valódi öröm billikomát.

A' féltékeny tulajdon élete örömeinek kegyetlen gyilkolója.

A' szép test mivelte lélek nélkül mákvirág.

Ba.

K Ö L T É S Z E T.

N e l l i h e z.

Aetheri arczú

Karesu leányka

Mennyei lény!

Pillanatidből

Égi szelidség

'S angyali rény

Tündököl, édes

Szózata szádnak

Bájol, igéz,

Csókjaid ízes

Harmata számnak

Hyblai méz.

Láttalak, arczod

Vért ereimben

Forrala-fel;

Láttalak, és a'

Béke szivemből

Illana el:

Lankadok immár,

'S hervadozom mint

Réti virág,

Melly't gyökerestől

Féreg emészt és

Végre kirág.

Ó ha szerelmem

Égi leányka

Visszonozod,

Azzal enyésző

Élet erőmet

Vissza hozod;

Ujra teremthet,

Eletet önthet

Haldokoló

Vér-ereimbe

És tetemimbe

Egy csupa szó.

Ó ha „szeretlek“

Szóra kifejtéd

Ajkaidat,

Engeded élni,

'S izleni szűzi

Bájjaidat:

Hű kebelemben

Egy rokon érző

Szivre teszel

Szert, ha szivemnek

Melly dobog értted

Híve leszel.

Miskolczról.

K Ü L Ö N F É L E.

Elmaradt árverés. Az essexi grófság Langley nevű helységében nagy árverés hirdettetett, hol lord B. egy szerencsétlen haszonbérlónek minden ingó 's ingatlan javait a' többet ígérőknek elakará adatni, mivel amaz az egyezés szerinti bért nem tudta elszegényedése következtetésében lefizetni. Az árverés napja már jelen vala 's temérdek vevő gyűlt-fel a' szegény haszonbérlóhez, ki keservesen zokogó nőjével, 's gyermekeivel könnyezve várta az egy-szerre koldus botra jutást. Az árverési biztos hibázott még, hogy az árverés megkezdessék. Végre ez is megjelent, 's helyet foglalván, így szólla a' gyülekezethez: „Lord B—g, mint hirtokosa azon jó zágnak, melyet ezen ur haszonbérben kifogadott, de

az egyezés szerinti bért lefizetni teljességgel elégtelen, a' haszonbérő urnak minden vagyonát árverés útján ma szándékozott eladatni; de hitese a' Milady fontolóra vevén, hogy a' haszonbérő ur megbukása nem henyességének vagy vesztegetésének, hanem csupán sors-kény játékának következése, mai napon az árverést felfüggeszti, 's elhalasztja — — „örökre!“ Szorosan megkivánja azonban a' Milady, hogy a' haszonbérő ur csaladját (familia) előbbi tehetős állapotjába helyezze rövid időn, mit hogy annál könnyebben teljesíthessen, az ezután fizetendő haszonbérnek felét — — „elengedi!“ Hogy továbbá azoknak, kik ide fel gyűltek, fáradtságuk ne legyen egészen ok nélküli, egy csekély vendégségre általam mindnyájokat felszólítja a' Milady.“ Így az árverés helyett fényes vendégségben részesültek az ottaniak, 's egyikük se vette rossz neven ezen hirtelen változást.

Krizbai Dezső Miklós.

Napoleon és a' szigetek. A' „szigetek“ Napoleon életében, és sorsában nagy, és elhatározó szerepet játszottak. Sziget (Corsica) volt bölcsője; sziget (Martinique) volt hazája feleségének is Josephinának, ki első emelkedésének ösztöne vala. Sziget (Elba) volt első számkivetési helye; sziget (Ilona) a' második számkivetésének, és sirjának helye is. Ő volt az, ki a' csudás sziget- és laguna-várost (Velenczét) tizennégy századi fenállása után politicalag semmivé tette. A' világot körülövező sziget-status (angoly ország) neki egész élete fogytaig kérlelhetlen ellensége volt, 's végre bukását is meghozta. Malta szigete ő általa veszté-el régi szerep-játszó lételét, 's egy Dunaszigeten (Lobau) egykor csak nem elfogatott seregével együtt. Ha ezekkel egybe kapcsoljuk azon igen fontos észre-vételeket, és tapasztalásokat, melyeket Humboldt 's ő utána más éles elméjű természet-vizsgálók a' szigetek jelentősége, 's befolyása felől mondanak, úgy itt a' történetnek, 's biographiának egy még eddig elmellőzött új forrása nyílik, kiváltképpen pedig Napoleon biographiájának.

Kiváncsiság. Nem régiben a' posta Leed és Manchester közt egy korcsmába valamelly kosarat tetti-le egy a' vidékben lakó nemes birtokos urnak adresse-je alatt. A' korcsmárosné kíváncsiságtól ingereltetve a' kosárba nyúl, hogy megtudná, mi volna abban, midőn egy nagy tengeri rák ujját megkapja, 's azt egyszeriben ollójával levágja.

Betűrejtvény.

Cz-vel, hogyha izmos, örömet dicsered,
D-vel, ámbár magos, hegynek nem isméréd.
G-vel a' ruhákon eleget számlálunk
L-lel zöld ernyőkre gyakorta használunk.

Előbbi rejtvény: Bab, báb.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomat. Trattner-Károlyi, uri utca 612.